EVROPSKI PARLAMENT 2009–2014

Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

11. 6. 2012

DELOVNI DOKUMENT št. 2

o Listini EU: standardi za svobodo medijev v EU

Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

Poročevalka: Renate Weber

Standardi za svobodo medijev

Da bi naredili korak naprej glede svobode medijev in pluralizma v Evropi, vaša poročevalka predlaga obravnavo naslednjih vprašanj:

a) **Združitev strokovnega znanja** o svobodi medijev in pluralizmu v Evropi: treba je začeti široko razpravo z državljani, zainteresiranimi stranmi, institucijami, Svetom Evrope, OVSE in drugimi za analizo konkretnega položaja v EU in njenih državah članicah, opredelitev problemov in predlaganje rešitev. Študije in priporočila, ki jih pripravljajo v EP, pri Komisiji, v Skupini na visoki ravni in drugje, bodo izredno pomembna pri sprejemu dobro utemeljenih odločitev.

b) Opredelitev in utrditev „nezavezujočih“ **standardov**, razvitih na mednarodni in evropski ravni, v Svetu Evrope (Svetu ministrov, parlamentarni skupščini, na Evropskem sodišču za človekove pravice, pri komisarju za človekove pravice, Beneški komisiji), v OVSE in pri njegovem predstavniku za svobodo medijev, posebnem poročevalcu ZN za svobodo medijev, v Unescu itd. Ti organi so intenzivno delali na področju demokracije ter svobode in pluralnosti medijev; skupni standardi obstajajo in države članice EU jih bodo uporabljale.

c) Zagotovitev **spremljanja** standardov in položaja svobode medijev v EU in državah članicah: uporabo teh standardov za svobodo medijev je treba **spremljati,** da bi opredelili grožnje svobodi medijev in našli rešitve, ko se te pojavijo. Agencija EU za temeljne pravice bi lahko bila pooblaščena, kot je v preteklosti zahteval Odbor EP za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve, da opravlja nalogo spremljanja standardov ter položaja svobode medijev v EU ali državah članicah. Kazalniki, pripravljeni v neodvisni študiji, bi lahko služili kot osnova, spremljanje pa se opravi s povezovanjem z nevladnimi organizacijami in zainteresiranimi stranmi, da bi razvili sistem zgodnjega opozarjanja. Komisija, Svet in Evropski parlament bi potem lahko sprejeli potrebne pobude za obravnavo groženj svobodi medijev in razvili rešitve.

d) **Pristojnosti EU** na področju svobode medijev in pluralizma: treba je razjasniti, ali je EU pristojna, da predlaga in sprejme zakonodajno pobudo v zvezi s tem vprašanjem. Treba je pridobiti pravno mnenje pravne službe EP, ostale institucije bi lahko ravnale podobno, prav tako je treba k sodelovanju povabiti akademike in strokovnjake, zlasti Evropski univerzitetni inštitut, Center za medijski pluralizem in svobodo medijev, ki se z vprašanjem že ukvarja.

e) **Zakonodajne pobude EU, pobude o samoregulaciji, varnostno posredovanje**: treba je začeti široko razpravo, kako na najprimernejši način zavarovati svobodo medijev. Med drugim je treba odgovoriti na naslednja vprašanja: Ali naj EU v primeru kršitev svobode medijev in pluralizma v državah članicah spodbuja zakonodajne pobude, samoregulacijo ali varnostna posredovanja? Katere vidike je treba obravnavati, kako in na kateri ravni? Ali je zakonodajna pobuda EU lahko „prava“ rešitev za vse težave, povezane s svobodo medijev in pluralizmom? Kako zagotoviti, da EU ali nacionalna zakonodaja ne bosta ustvarili priložnosti, s katero bi vlade dobile še več pristojnosti za politični vpliv na medije?

f) Varstvo svobode medijev, ki ga zagotavljajo neodvisni nacionalni **regulativni organi**, ki sodelujejo na ravni EU: možna pot naprej bi bila pregled direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah (AVMSD) za **uskladitev položaja regulativnih organov** v državah članicah in njihovega sodelovanja na ravni EU – med drugim tudi z revizijo in okrepitvijo člena 29 o „odboru za stike“ in člena 30 o „sodelovanju med regulativnimi organi držav članic“ – z zagotovitvijo, da bodo neodvisni, nepristranski in pregledni, in sicer pri sprejemanju odločitev, izvajanju svojih pooblastil in spremljanju. Tiska, spletnega tiska in

oddajanja AVMSD trenutno ne pokriva, kar predstavlja vrzel, ki jo je po možnosti treba zapolniti.

g) **Posebna vprašanja**: poročilo bo tudi obravnavalo vprašanja, ki so pomembna za svobodo medijev, kot so: Varstvo in neodvisnost novinarjev v zvezi z notranjimi pritiski urednikov ali lastnikov in zunanjimi pritiski politične oblasti in ostalih interesnih skupin. Varstvo pred grožnjami in nasiljem je prav tako bistveno, saj so preiskovalni novinarji zaradi svojega delovanja pogosto tarča groženj (organiziranega kriminala, gospodarskih sil, ekstremistov itd.). Novinarji morajo imeti široko pravico dostopa do dokumentov in informacij, viri morajo biti zaščiteni, vključno z informatorji; v tem smislu se analizira primer islandskega zakona Sodobna medijska pobuda. Javne radiotelevizije ne smejo biti deležne političnega posredovanja na področju uredniške neodvisnosti, zaposlovanja osebja in financiranja, zagotavljati morajo zelo kakovostne informacije in hkrati omogočati dostop številnim zainteresiranim stranem. Glede političnih informacij se uporabljajo posebna pravila, da bi zagotovili pošten dostop političnim tekmecem ter dostop do mnenj in stališč, zlasti pred volitvami in referendumi, da si državljani lahko oblikujejo mnenje, ne da bi nanje nedopustno vplivalo eno prevladujoče mnenje oblasti. Posebnosti novih medijev (interneta, spletnih dnevnikov itd.) se priznajo, treba se je izogibati praksam registracije, ki ustvarjajo nesorazmerno breme. Treba je spodbujati etično novinarstvo z zagotovitvijo, da mediji spoštujejo nediskriminacijo in se izogibajo rasizmu, ksenofobiji, homofobiji, protiromstvu in seksizmu; s primerno obravnavo informacij o nasilnih dogodkih ter spoštovanjem zasebnosti in varstva podatkov. V okviru zagotavljanja svobode medijev in pluralizma je prav tako treba obravnavati prispevek politike združevanja EU, lastništva in koncentracije medijev, preglednosti lastništva medijev, navzkrižja interesov.

Sklep

Namen poročevalke, ki je bila zadolžena za pripravo poročila, je ustvariti pomemben instrument Evropskega parlamenta za sodelovanje v širši razpravi o svobodi medijev in prispevanje te institucije k varstvu in spodbujanju temeljnih pravic v EU, zlasti pravic do svobode izražanja, mnenja, informacij ter svobode in pluralnosti medijev. Za dosego tega si je treba vzeti dovolj časa za široko razpravo in oblikovanje koledarja poročil, da bi lahko ustrezno upoštevali prihajajočo **študijo EP** Inštituta za evropsko medijsko pravo iz Saarbrückna/Bruslja o „pravici državljanov do informacij: pravo in politika v EU in njenih državah članicah“[1], **priporočila Skupine na visoki ravni** Komisije in **nadaljnje odločitve Komisije**. Vaša poročevalka prav tako jeseni predlaga obravnavo na temo svobode medijev in pluralizma, da bi uporabili prispevke strokovnjakov, zainteresiranih strani, nevladnih organizacij, institucij in državljanov ter v poročilo vključili koristne predloge.

[1] Študija bo posodobila študijo, ki jo je leta 2004 objavil Evropski inštitut za medije iz Düsseldorfa/Pariza o informiranju državljanov EU: „obveze za medije in institucije glede pravice državljanov do popolnoma objektivnega obveščanja“.